

Afasiija – Mii dat lea?

Afasiija šaddá go vuoiŋgamaččain vaháguvvet dat oasit gos giella vuolgá. Dat dáhpáhuvvá jus varra ii beasa vuoiŋgamaččaid “giellaosiide” danne go varrasuotna lea buđđosan (dahppon), dahje jus vuoiŋgamaččat vaháguvvet vardima geažil dahje lihkuhisvuodá geažil dahje eará sivaidda geažil. Jus oázžu afasiija, de sáhtá geavvat ahte šaddá váttis:

- hupmat/hállat
- áddet earáid ságaid
- lohkat
- čállit

Lea váttis eallit min servodagas jus ii šat sáhte giella bokte gulahallat. Mii eallit oalle teknihkalaš servodagas, gos olmmoš galgá ieš fuolahit dađistaga eanet áššiidda dihtoriid ja mašiinnaid bokte. Jus sánit eai boađe, de lea váttis čoavdit iežas earániid ja birget servodagas.

Máid sáhtat dahkat buoridan dihte gulahallama? Gáibiduvvo ahte guoskevaš olbmui lea diehtu ja ipmárdus ja ahte váldet asttu gulahallat olbmui geas lea afasiija. Muite ahte son geas lea afasiija ii leat massán beroštumi gulahallat, muhto ahte gulahallan lea šaddan mihá váddáseabbon afasiija geažil. Danne fertet eará gulahallanvugiid gávdnat.

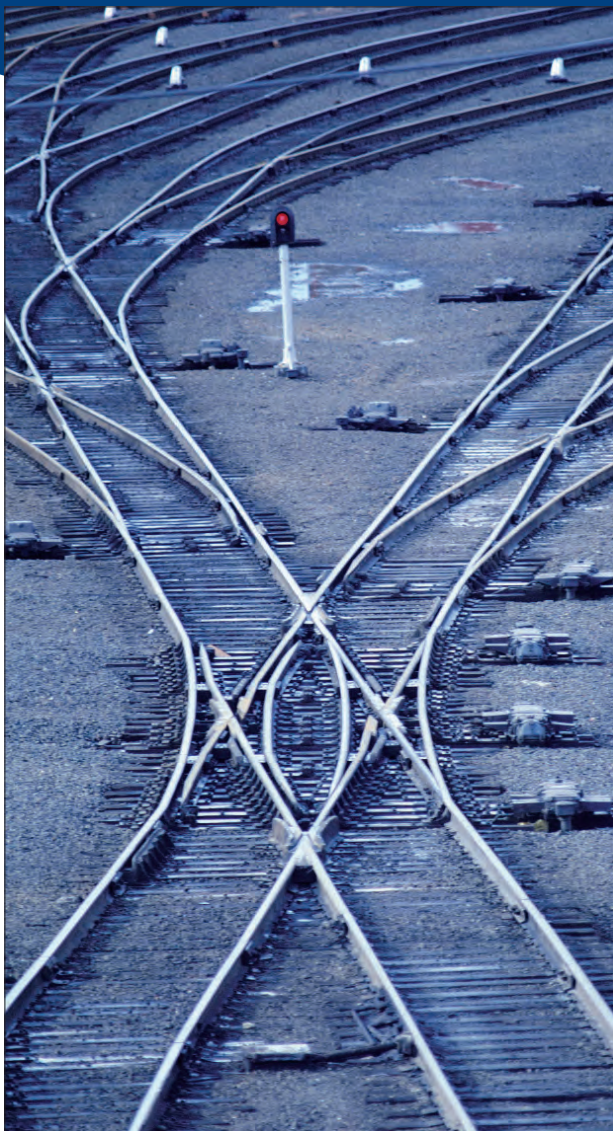
Jus olbmos lea váttisvuohka hupmat, de:

- ale huma suinna guhká hávális
- leage gierdavaš ja dohkket ahte son ádjána
- Son geas lea afasiija atná unohassan jus don “dahkaluttat”. Lea buoret dadjat ahte “mun gulan ahte don áiggošit juoidá dadjat, muhto mun in riektá ipmir máid don vikkat dadjat . Lea go.....?
- Geahččal earaláhkái gulahallat dahje geavat veahkkin ovdamearkka dihte čállima, rumašgiela, ámadaju, lihkastagaid ja nu ain.
- Fuolat sutnje geas lea afasiija govaid ja eará masa sáhtá čujuhit vai buorebut gulahallá.
- Ale vuollán – hutkka gulahallanvugiid!

Jus olbmos lea váttis áddehallat, de:

- Geavat rupmaša ja ámadaju lihkastagaid ja eará lunddolaš vugiid
- Jus vejolaš, de cuige dasa man birra lea sáhka
- Daja oanehis cealkagiid, ja huma dušše ovttá ášši birra ain hávális
- Geavat dábálaš oahpes sániid
- Ale leaikkastala – go sutnje sáhtá leat váttis fuobmát leaikka
- Huma čielgasit ja lunddolaččat, muhto ale fal mánnálaš giela gal
- Huma čielgasit ja bisánastte duos dás, muhto ale menddo sakka
- Čále dahje sárggo deatalaš dieđuid
- Ane gulahallamis veahkkin ovdamearkka dihte kaleandara, loguid, govaid ja nu ain
- Váldde buori asttu ságastallat – ale hohpohala

Davviriikkalaš afasiijaráđđi – mii lea afasiija- ja vuoigŋamašdohppehallan olbmuid davviriikkalaš servviid ovtastupmi - lea almmuhan dán gihppaga sámegillii, go ovdal leat unnán almmuhuvvon dieđut afasiija birra sámegillii.

Dát čáluš lea vuosttažettiin jurddašuvvon afasiijabu-ohcci lagamusaide ja eará olbmuide su birrasis. Mii sávvat diehtočáluš boadášii ávkin.

Eanet dieđut davviriikkalaš afasiija- ja vuoigŋamašdohppehallan olbmuid servviid birra gávdnojit servviid iešguđet neahttasiidduin, mat leat dáro-, ruota-, dánska- ja suomagillii.

Ruotas: Afasiförbundet i Sverige
www.afasi.se

Norggas: Afasiforbundet i Norge
www.afasi.no

Suomas: Stroke- og dysfasiförbundet i Finland
www.stroke.fi

Danmárkkus: Hjernesagen -Landsforeningen for mennesker der er ramt av blodpropp eller hjerneblødning
www.hjernesagen.dk

AFASI IJA

– hupmanhehttehus
vuoigŋamašvigi geažil

**Vaikko olmmoš ii sáhte hupmat,
dat ii mearkaš ahte sus ii livčče
mihkke dadjamašaid**

